

УДК 378.14

Паскевич Г.А., канд. с/г наук, доцент,
Гіль Л.Г., канд. с/г наук, доцент,
Кирилів Я.І., доктор с/г наук, професор, чл. кор. НААНУ,
Періг Д.П., канд. с/г наук, доцент,
Луник Ю.М., канд. с/г наук, доцент,
Петришак О.Й., канд. с/г наук, доцент,
Барило Б.С., асистент©

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ФОРМИ І МЕТОДИ НАЦІОНАЛЬНО – ГРОМАДСЬКОГО ВИХОВАННЯ

Сьогодні, як ніколи вимагається створення умов для прояву вільної, творчої і моральної особистості, яка володіє інтелігентністю у повному об'ємі її класичних якостей. Становлення такої особистості можливе тільки при збереженні і відродженні духовно-історичних цінностей своєї країни, пріоритетного розвитку культури, науки і освіти як необхідних джерел прогресу суспільства з гарантованим і прогнозованим майбутнім.

Формування національної інтелігенції, сприяння збагаченню і оновленню інтелектуального генофонду нації, виховання її духовної еліти - завдання, що стоїть перед вищими навчальними закладами на одному рівні з підготовкою висококваліфікованих фахівців.

В навчальному закладі виховання повинно стати цілеспрямованим, але його результати не піддаються контролю і оцінюванню іспитами і заліками: студент може знати моральні норми, але не дотримуватись їх і визнавати частиною своїх переконань. Моральність індивіда виявляється у його вчинках, які здійснюються найчастіше за межами вузу.

Виховна робота, що проводиться у ВНЗ за межами аудиторії, забезпечує актуалізацію теоретичних знань студентів, спрямовує їх у практичну площину, звертає увагу молоді на найгостріші соціальні проблеми сьогодення, формує їх соціальну зрілість.

Освітня й виховна діяльність навчального закладу повинна знаходитись у тісному взаємозв'язку, доповнюючи і збагачуючи одна одну. Оновлення змісту загальноосвітніх, соціально-гуманітарних дисциплін повинно бути підпорядковано меті формування в студентів національної самосвідомості, патріотизму, правової і економічної грамотності, соціальної активності, загальної культури особистості, що базується на надбаннях української та світової культури.

© Паскевич Г.А., Гіль Л.Г., Кирилів Я.І., Періг Д.П., Луник Ю.М., Петришак О.Й., Барило Б.С., 2011

Виховання студентської молоді, яка через кілька років стане "ядром" української інтелігенції, потребує особливої уваги. Майбутнє нашого народу залежатиме від змісту цінностей, що закладаються в молодих людей, та від того, якою мірою духовність стане основою їх життя.

Формування національної інтелігенції, сприяння збагаченню і оновленню інтелектуального генофонду нації, виховання її духовної еліти - завдання, що стоїть перед вищими навчальними закладами на одному рівні з підготовкою висококваліфікованих фахівців. Досягнення мети виховання можливе лише за умови комплексного підходу і залучення до цієї роботи всього професорсько-викладацького колективу вищих навчальних закладів (ВНЗ), адміністрації, органів студентського самоврядування та громадських об'єднань студентської молоді.

Розглядаючи сьогодні як епоху розвитку творчої особистості, необхідно вести пошук нових педагогічних технологій, які сприяли б створенню середовища, що розвиває, навчає і виховує. Формування творчої особистості шляхом підсилення організаційно-виховної, культурно-освітньої роботи серед студентів у новій національній моделі вищої освіти стало можливим у зв'язку з відродженням нації, розвитком національної самосвідомості, демократизацією і гуманізацією суспільства, поглибленням самоуправління народу.

Основною метою виховання має бути набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування в молоді, незалежно від національної приналежності, духовності, художньо-естетичної, правової, екологічної, культури.

У зв'язку з цим у групах, де наставниками є викладачі кафедр, на високому рівні проводиться робота, спрямована на розширення і поглиблення знань студентської молоді щодо прав людини і громадянина, який включає систему теоретичних поглядів на права і основні свободи людини, що відповідно впливає на життєву позицію, моральні ціннісні та переконання.

Важливим питанням правового виховання є формування в студентів сучасних уявлень про роль жінки в суспільстві, про гендерну рівність та необхідність поліпшення становища жінок. Актуальним є питання щодо загострення проблем нелегальної еміграції українських дівчат за кордон.

У зв'язку з цим суть соціально-правової допомоги молодій людині – поставлено на розвиток її творчої індивідуальності, почуття людської гідності, розуміння ролі законодавства як засобу забезпечення її законних інтересів, і вона повинна займати належне місце в навчально-виховній роботі.

Занепокоєння викликає зниження інтересу молоді до художньої літератури, класичної музики, театру, живопису, інших витворів високого мистецтва та спорту, невміння організувати активне і змістовне дозвілля. За роки навчання студенти майже не знайомляться з історичними і архітектурними пам'ятниками міст, де навчаються. Це пояснюється не тільки незадовільним розвитком естетичних потреб молоді, а й тим, що не діє, а у багатьох випадках

зовсім зникає інфраструктура, яка створювалась в Україні десятиріччями. Музеї, картинні галереї, концертні зали і театри стали фінансово недоступними для більшості студентів. Але ж неможливо забезпечити виховання гармонійно розвиненої, соціально свідомої людини, активного громадянина без ознайомлення його з історико-культурним надбанням свого народу, із всесвітньою культурою і внеском наших співвітчизників у її розвиток.

Необхідність підсилення виховної роботи у ВНЗ, пошук нових її форм значно пов'язані з кризою духовності, що виникла внаслідок економічної нестабільності, соціально незахищеності молоді, відсутності дієвих законів, нормативних актів з питань правових відносин молоді і суспільства. Все це закономірний процес, що виник внаслідок трансформації суспільного ладу, але він зумовлює невпевненість у майбутньому і призводить до таких негативних явищ, як загострення криміногенної ситуації, алкоголізації, наркотизації, що, безумовно, не обминуло і студентську молодь.

Виховна робота на кафедрі технології виробництва продукції дрібних тварин спрямована на формування не тільки національно-свідомих громадян України, але і добрих фахівців для аграрного виробництва. Система виховної роботи базується на загальнолюдських цінностях та загальнодержавних інтересах.

Основним об'єктом виховної роботи у вищих навчальних закладах є студенти. Студентство, як резерв інтелігенції, повинно бути носієм справжньої культури. Проте, останнім часом, досить поширеним серед студентів стало захоплення ненормативною лексикою, а саме лихослів'ям у процесі спілкування між собою. Лайка, жаргонні іншомовні слова, грубий тон стають звичним явищем у студентському спілкуванні, поганою звичкою.

В наш час лайка поганою звичкою вже не є, а нею хизуються, незважаючи на те, що це принижує людську гідність, знецінює людину як особистість, наближає її до аморальних вчинків.

З метою вирішення цієї проблеми викладачами кафедри приділяється значна увага при читанні лекцій, в індивідуальних бесідах, диспутах та інших виховних заходах. Студенти залучаються до підготовки рефератів, де розкривають сутність і значення національних традицій та культури української мови. Із захопленням пишуть про свій рідний край, місто, село. Це їм дає можливість ближче познайомитися з історичними та національно-культурними надбаннями.

Осередком навчально-виховної роботи є студентська академічна група. Важливе місце у вихованні студентів відводиться кураторам академічних груп, які закріплюються за академічною групою на весь період навчання. Кураторами кафедри є доценти Гіль Л.Г., Паскевич Г.А. Діяльність куратора спрямована на виховання у студентів морально-вольових та професійних якостей майбутніх спеціалістів.

Куратори груп ознайомлюють студентів з історією навчального закладу, його традиціями, а також із традиціями українського народу. Вони інформують студентів про внутрішнє життя країни та міжнародні відносини, розказують про

важливість роботи в бібліотеці університету, вміння працювати з підручниками, посібниками, методичними розробками, організують та проводять різноманітні заходи у вигляді бесід, диспутів, тематичних вечорів. Здійснюють контроль за біжучою та семестровою успішністю студентів.

Головна мета національного виховання, яку проводять викладачі кафедр, в тому числі і куратори груп - це формування поглядів, переконань, ідеалів, любові до країни, рідного краю і навчального закладу. Належна увага приділяється вихованню правової культури – це повага до конституції, законодавства України, державної символіки – Герба, Прапора, Гімну. Проводяться заходи, які спрямовані на підвищення загального рівня духовної культури студентів, виховання художнього смаку і відчуття краси українського слова.

Основними принципами організації виховної роботи в студентських групах є:

- визнання свободи мислення, права студентів на власну думку, політичні та життєві позиції;
- визнання пріоритету самовиховання студентів, організацію їх індивідуальної діяльності, спрямованої на розвиток власного потенціалу;
- організацію студентського самоврядування, роботи студентських громадських об'єднань згідно з положенням про роботу відповідних організацій, що передбачає гнучкі форми взаємодії між деканатом, кафедрою, куратором і студентськими групами;
- спрямованість виховної роботи на професійно орієнтовану діяльність студента.

Важливими аспектами у виховному процесі є діалог викладачів спеціальних кафедр про можливість застосування своїх знань у виробництві, переконання студентів у необхідності працювати по-новому і сміливо застосовувати набуті знання і практичні навички у виробництві, націлювати їх на організацію власної справи за обраним фахом.

Виховна робота повинна включати:

- гуманізація навчально-виховного процесу;
- моральне виховання студентів;
- громадянське виховання;
- правове виховання студентів;
- трудове та економічне виховання;
- політичне виховання студентів;
- екологічне виховання;
- естетичне виховання студентів;
- фізичне виховання.

Основними формами виховної роботи у ВНЗ є:

- бесіди про історію ВНЗ, факультету, професію, етику, естетичне та фізичне виховання, державну символіку тощо;
- зустріч з видатними, вченими, акторами;
- диспути з питань етики, естетики, політики тощо;

- читацькі конференції;
- прес-конференції та зустрічі „За круглим столом“;
- відвідування спектаклів, кінофільмів, концертів, музеїв, виставок;
- проведення екскурсій;
- робота наукових гуртків.

Слід зазначити, що одним із завдань викладача навчального закладу на всіх етапах становлення студента є допомога у розкритті свого Я, свого покликання. Викладачу необхідно допомогти кожному студенту адаптуватися до навчального процесу у вищому навчальному закладі. Період соціально-педагогічної адаптації для студентів – це засвоєння молодого людиною норм студентського життя, включення в систему міжособистісних стосунків групи.

Дослідивши проблему, ми дійшли висновків, що сучасний етап розвитку суспільства потребує особливої уваги до формування духовної сфери випускника вищої школи. Сьогодні як ніколи вимагається створення умов для прояву вільної, творчої і моральної особистості, яка володіє інтелігентністю у повному об'ємі її класичних якостей. Становлення такої особистості можливе тільки при збереженні і відродженні духовно-історичних цінностей своєї країни, пріоритетного розвитку культури, науки і освіти як необхідних джерел прогресу суспільства з гарантованим майбутнім.

Література

1. Амонашвили Ш.А. Основания педагогики сотрудничества // Новое педагогическое мышление / Под ред. А.В.Петровского. - М., 1989. - С. 144-177.
2. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. - М., 1986.
3. Бех І. Особистісно-зорієнтоване виховання: шляхи реалізації//Рідна школа. - 1999. -№12. - С. 13-16.
4. Державна національна програма "Освіта" (Україна-XXІ століття).-К.: Райдуга, 1994.
5. Директор Науково-методичного центру вищої освіти МОН України К.Левківський. Міністерство освіти і науки України - офіційний сайт
6. Зимняя И. А. Педагогическая психология. - М., 2000.
7. Климов Е.А. Индивидуальный стиль деятельности (в зависимости от типологических свойств нервной системы). - Казань, 1969.
8. Концепція розвитку Мелітопольського державного педагогічного університету на 2002-2007 н.р.
9. Комплексные социальные исследования. - Л., 1976.
10. Сухомлинский В. А. Избранные педагогические сочинения. - М., 1979. - Т. 1-3.
11. Ушинский К. Д. Собр. соч. - М., 1948. - Т. 2.